

JOYCE CAROL OATES

DÖVMELİ KIZ

♥
CAN

RÖMAN

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
DİLEK ŞENDİL

Joyce Carol Oates
DÖVMELİ KIZ

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

The Tattooed Girl, Joyce Carol Oates

© 2003, The Ontario Review Inc. / Akcalı Telif Hakları Ajansı

© Can Yayınları, 2003

Ecco ve HarperCollins Publications aracılığıyla yayınlanmıştır.

1. basım: 2005

Yayına Hazırlayan: Seçkin Selvi
Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gelengül Çakır
Düzeltili: Fulya Tükel
Montaj: Mine Sarıkaya

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı: Özal Basımevi
Cilt: Eko Ofset

ISBN 975-07-0514-9

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Joyce Carol Oates
DÖVMELİ KIZ

ROMAN

İngilizce aslından çeviren
DİLEK ŞENDİL

CAN YAYINLARI 5

Philip Roth için

TEŞEKKÜR

III. Kitap, 4. Bölüm'de Primo Levi'nin *Survival in Auschwitz*¹ adlı kitabının Stuart Woolf imzalı çevirisinden (1960) alıntılar yapılmıştır.

II. Kitap, 11. Bölüm'de alıntılanan Catullus'un *Lesbia* adlı (87) şiirinden bazı dizeler Horace Gregory'nin çevirisidir.

III. Kitap, 16. Bölüm'de Robert Fagles'ın çevirisiyle Homeros'un *Odysseia* adlı eserinden yapılan alıntılar vardır.

Kitabın çeşitli yerlerinde okuyacağınız Vergilius'un *Aeneis* destanının çevirisi Robert Fitzgerald'a aittir.

II. Kitabın 6. Bölümü, 2002 baharında yayınlanan *Blind Spot*'ta biraz daha değişik biçimde yer almıştır.

¹ *Auschwitz'de Yaşam Savaşı* adını taşıyan bu roman, Türkçe'ye *Boğulanlar, Kurtulanlar* adıyla çevrilmiştir (Can Yayınları, 1996). (Çev.)

I

Dövmeli Kız

1

YAKINDA OLACAĞINI BİLİYORDU. Ama bu kadar da erken olmasına hazırlıklı değildi.

“Artık yapamıyorum. Hem de hiç.”

Yalnız yaşamaya artık tahammülüm kalmadı, anlamına geliyordu bu sözler, ama bunu kendine bile itiraf edemiyordu.

2

Yeraltı dünyasına inmek kolay: Hades'in karanlık kapıları gece gündüz açık... Vergilius'un akarsudaki köpükler gibi bilince akan bu dizeleri aklına gelince gülümsedi. Korkmuyorum, dedi içinden: Ruhunu meşin gibi sertleşmişti.

Yatılı bir asistan alabilirdi yanına. Çeviri projesi için gerçekten de yardıma gerek duyuyordu.

İhtiyatlı, içine kapanık bir adamdı. Onu yirmi yıldır tanıyan arkadaşlarının, hatta akrabalarının çoğunun gözünde karmaşık bir bilmeceydi.

Bu nedenle, asistan arayışlarını arkadaş çevresinden çok şehirdeki tanıdıkları aracılığıyla sürdürmekteydi.

“Bir yardımcıya ihtiyacım var...”

İhtiyaç mı? Bu söz kulağına hoş gelmedi.

“Bir yardımcı tutacağım.”

Yoksa, “Bir asistan tutmayı tasarlıyorum,” demek daha mı uygun olurdu?

En iyisi biraz daha anlaşılır, somut konuşmaktı.

“Kasımdan itibaren araştırmalarım için birkaç aylığına bir asistan tutmayı düşünüyorum.”

“Tercihan genç bir delikanlı,” diye de ekleyecekti.

Kadınlar, gencecik kızlar bile ona âşık olmaktan kendilerini alamazlardı çünkü. Ya da onunla aşkı hayal etmekten. Kimileri bağışıklık gösterirken, kimilerinin çiçek tozlarından rahatsız olması gibi, kendisi de cinsel arzulara kapılmaktan rahatsız olan biri olmasaydı o kadar aldırılmazdı buna.

Seigl için cinsellik, duygusal bağlardan daha çok rahatsız ediciydi. Delikanlılık yıllarından bu yana pek çok sevgilisi olmasına rağmen evlenmeyi hiç düşünmemiş, evlenmesi yolunda başkalarının yaptığı baskılara kulak asmamıştı. “Her gün burun buruna olmak. Hatta her saat! Böyle bir beraberlik nasıl yürütülür?” Gülüp geçerde ya, aslında ciddi bir soruydu bu. Mahremiyeti paylaşmak gerçekten *nasıl* becerilirdi? Rochester’da aynı evi paylaştığı bir kadına kendini kaptırdığı dönemde bile Carmel Tepeleri’ndeki banliyö evini boşaltmamış, zamanının çoğunu orada çalışarak geçirmişti.

O ilişki birkaç yıl önce bıçakla kesilir gibi bitivermişti. Gerçek nedenini tam olarak Seigl de anlamış değildi. “Eğer beni seviyorsan? Neden kapıyı yüzüme kapatıyorsun?” diye sormuştu bütün içtenliğiyle. Sonunda bir kapının yüzüne kapanması, Seigl’i şifresini çözemediği bir bulmaca gibi altüst etmişti.

Geleneklerin acımasızlığı. Evlilik, ‘aile kurmak’. Seigl nefret ediyordu bunlardan.

Bu yüzden kadın asistan almak doğru bir karar olmazdı. Ayrıca New York eyaletinin kışın buzlarla kaplanan bu kuzey kesimindeki sert hava koşullarında yanına genç bir delikanlı almanın pek çok yönden Seigl’e yararı dokunacaktı.

Verdiği bu karar doğrultusunda birini aramaya koyuldu. Başlangıçta ikircikliydi, dahası çekiniyordu. İriyarı, yanakları sakallı bir adam olan Seigl, kalabalığı sever görünmesine rağmen bağımsızlığına, hatta yalnızlığına önem veren biriydi. *Joshua Seigl mi? Yardımcı mı alacakmış? Hem de yatılı?..* Carmel Tepeleri’nde hemen- cecik yayılırdı söylenti, bunun farkındaydı. İyi niyetle bile olsa kendinden söz edilmesinden hoşlanmazdı. Her zaman kendi kendine yeten, kendi başına ayakta kalabilen biri olmuştu. Destek almaya hiç yanaşmamış bir yazardı o. Üniversitelerde daimî öğretim üyeliği önerilerini asla kabul etmemişti; çünkü öğretmenliğin güçlü

çekiciliğinin, yazarlıktan alacağı duygusal doyumun yerini dolduracağını ta başından sezmişti. (Öğretmenliğin getirdiği şaşırtıcı yoğun duygular! Çevremizi saran karanlıktan bizi koruyan parlak ışıklı alan.) Boş bir adam değildi Seigl, yine de yalnızlığını ondan çalacak iyi niyetli çabalara direnmekte kararlı davranmıştı her zaman.

“Size katılmak mı? Neden?”

İçinden sorardı bunu.

Gelgelelim artık direnci azalmaya başlamıştı, yaşamında tehlike çanlarının çalmaya başladığı yeni bir döneme girmek üzereydi. Evet, kendine bir yardımcı tutacaktı: En uygunu klasik diller okumuş yeni mezun biri idi. Madem Seigl’in projesi Vergilius ile ilgiliydi, o zaman yardımcısı da Latince bilmeliydi. Aynı yardımcı, ev bütçesini denkleştirme, faturaları ödeme işini de görmeliydi. Sekreteri olacak, dosyalama yapacak, yazılarını bilgisayar ortamına aktarmayı üstlenecekti. (Bilgisayar ekranı Seigl’in gözlerine dokunuyordu artık. Uykusu kaçtığı geceler ekranın titrek parlak ışığı kafasının içinde çakardı âdeta.) İşler istediği gibi yürürse, asistan evin giriş katındaki konuk odasında kalabilirdi...

Seigl arayışını, Rochester Üniversitesi’nin idare bölümü ve fakültesi, Mount Carmel Cizvit Koleji, babası Karl Seigl’in ölümünden sonra mütevelli üyeliğini devraldığı Eastminister Müzik Konservatuvarı gibi geniş, sıradan tanıdıklar çevresinde gizlice sürdürmekteydi. Rehberde yer almayan telefon numarasını ve elektronik posta adresini herkese açıklamak zorunda kalmasın diye gazete ilanı vermeyi düşünmediği gibi, arkadaş çevresinde uygun birini sorup soruşturmak da işine gelmiyordu.

Seigl’in annesiyle babası öleli birkaç yıl olmuştu. Oturduğu evi satın alan onlar değil, dedesiydi, sonunda da Seigl’e miras kalmıştı. Ablası Jet ile Seigl aile vakfının mülklerinden birinin gelirinden pay alırlardı. Para konuları Seigl’i sıkar, huzursuz ederdi. Marksizm sempa-

tizanlığı, bu yüzden kendini biraz suçlamasına neden olsa da, belli bir gelir kaynağı olması para kazanma hırsından kurtarmıştı onu. Yazdıklarının, ‘ruhunu’ yansıtan anlatımların karşılığında para almaktan rahatsız olmak gibi pek romantik, gerçekçi olmayan bir anlayışa sahipti. Hem yazmak özünde ruhsal bir çaba değil miydi? Bir insanın kalbinin derinlerinde tasarlanırdı; dolayısıyla saf, hırstan arınmış olmalıydı.

Belki de fazlasıyla uzun bir süre yalnız yaşamıştı.

Kendisine bir yardımcı aradığını ablası Jet’in duymasından çekiniyordu, onu ne kadar sahiplendiğini, büyüme çağında umursamadığı küçük kardeşine ne kadar düşkün olduğunu bilmez miydi hiç. *Joshua! Hayatına yabancı birini sokma, ben her zaman senin yanındayım.*

Seigl’in kulağında çınlayan Jet’in sözlerinin hemen her sözcüğü popüler kültürden alınmaydı. Ablasının değerleri ve aman bilmez ‘coşkusu’. Joshua Seigl adı entelektüel çevrelerde iyice duyulduktan sonra Jet’in şahmaranı andıran gözleri erkek kardeşine hırs ve hasretle bakmaya başlamıştı.

Jet adını kendi koymuştu ablası. “Jet Steadman-Seigl.” Aslında, annelerinin bağlı olduğu Presbiteryen kilisesinde ‘Mary Beth Seigl’ adıyla vaftiz edilmişti. Ne var ki bu ismi ‘Jet Steadman-Seigl’ kadar havalı gelmiyordu Jet’e, belleklerden silinmeliydi. (Steadman, annelerinin kızlık soyadıydı, 1880’lerden itibaren Rochester’da geldikleri sosyal mevkii ve aile mirasını temsil etmekteydi.)

Anneleriyle babaları aşk evliliği yapmışlardı, ‘karma’ dedikleri, acayip karşılanan evliliklerdendi. Protestan-Musevi izdivacı. Seigl’in tam adı Joshua Moses Seigl idi. Kişiliği olan bir isim! 1920’li ve 1930’lu yıllarda Almanya’nın küçük ve henüz masum kasabası Dachau’nun birkaç kilometre ötesindeki Münih kentinde zengin bir deri ithalatçısı olan büyükbabasının adı verilmişti ona.

KAPI ÇALINDI. İlk aday görüşmeye gelmişti.

Seigl iç çekerek, “İyi şanslar,” diledi kendine.

Gelen delikanlı yirmi altı yaşında klasik dillerde okuyan, Mount Carmel Fakültesi’ndeki Cizvit rektörünün hararetle tavsiye ettiği biriydi. Konuşkan ve zekiymi, Latince, Yunanca, Almanca, Fransızca’nın yanı sıra ‘çat pat’ İtalyanca da biliyordu. Yemek seçen bir çocuk gibi beğenmediği bir yemekten aldığı lokmayı yutmakta zorlanırcasına, gerekirse ‘sekreterlik’ yapacağını gizleyemediği bir tiksintiyle belirtti. Gencin sevimli çok bilmişliği Seigl’e kendi delikanlılık yıllarını çağrıştırmıştı. Konuşurken seçtiği yüklemelerle hamle yapmaktan, karşı hamleleri göğüslemekten, *İlyada*, *Odyseia*, *Aeneis*’in İngilizce çevirilerinin görelî değerlerini reddetmekten kaçınmaması pek hoşuna gitmişti Seigl’in. Ayağa kalkarak, “Teşekkür ederim! Fikirleriniz çok etkileyici. Sizi kapıya kadar yolcu etmeme izin verin,” dedi.

Görüştüğü ikinci kişi daha çok umut vaat etmekteydi. En azından başlangıçta. Tokalaşırken elini kavrayışındaki ölçülü içtenliği ve alçakgönüllülüğüyle Seigl’den iyi not alan Rochester Üniversitesi’nin Yirminci Yüzyıl Avrupa Tarihi bölümünden mezun bir gençti. Sanki bu görüşme için özel hazırlanmışçasına Seigl’in sorularına kısa ve öz yanıtlar verirken, heyecandan dudaklarını yalıyor, yüzünü belleğine kazırcasına gözlerini Seigl’den ayırmıyordu. Rahatsız olan Seigl delikanlının gözlerini kitap dolu raflarda gezdirdiğini fark etti, kimi şık ciltli, kimi karton kapaklı İngilizce ve başka dillere çevrilmiş kitaplar karmakarışık duruyordu; en üst rafta yatık duranlar *Gölgeler*’in son baskılarıydı. Sonunda, genç adam pişmiş kelle gibi sırttıktan sonra, dangalakça bir söz etti: “Galiba kitaplarınızın hiçbirini okumadım, Dr. Seigl. Ancak...”

Seigl oturduğu koltuktan kalkarken, genci terslercesine şöyle dediğini fark etti: “Yanılmıyorsam, ben de

sizin kitaplarınızı okumamışımdır, Bay... Neyse, sizi kapıya kadar geçireyim.”

Bir sonraki kişi Eastminister Konservatuarı dekanının tavsiyesiyle gelen kısa boylu, derli toplu, güleç yüzlü ve becerikli görünen yirmi beşlerinde bir delikanlıydı, hem müzisyen hem besteciydi, “Onur duyduğum, efendim!” diyerek Seigl’le tokalaşırken candan bir tavır takınmış, lafı uzatmaması Seigl’in içine su serpmişti. Gözü tutmuştu bu genci, onu işe almaya karar verdi. Gelgelelim, on dakika sonra delikanlı ‘geleneksel’ ve ‘postmodernist’ müziğin değerleriyle ilgili bir tartışma başlatarak kendi kuyusunu kendi kazacaktı. Sonunda Seigl tuhaf bir sevecenlikle, “Pekâlâ! Anladığım kadarıyla zevklerimiz uyuşmuyor. Geldiğiniz için teşekkür ederim,” diyerek görüşmeyi noktaladı.

Onun ardından gelen genç durmadan terleyen, sivilceli, tombul biriydi, saygısızdı; kül sarısı saçlarıyla Adonis’i çağrıştıran, kurnaz, dalkavuk bir tavırla Seigl’e ‘doktor’ demekte ısrar eden; gözleri hırsıyla parlayan, kendisini de romancı ilan etmekte gecikmeyen kendini beğenmiş biri.

“Ama sizin yazdıklarınıza benzemez, Bay Seigl. Benimkiler daha küçük çaplı.”

Seigl gülümseyerek, “Anlıyorum,” dedi.

Ertesi sabah kapıyı çalan delikanlı silik görünmekle birlikte aklı başında izlenimi uyandırmıştı; Seigl onu işe almayı düşündü, ancak o sırada çalan telefona bakmak üzere yanında uzaklaşınca odadaki aynadan çalışma masasında duran resim çerçevelerine doğru eğildiği ilişti gözüne. Seigl’in yakınlarının fotoğraflarıydı bunlar, özel hayatına el atılmış gibi gelmişti ona. Çalışma masasına doğru ilerledi, resimleri delikanlının gözünün önünden kaldırıırken tavırları öyle ters, öyle sertti ki genç apışıp kaldı, soluğu kesildi. Seigl, “Affedersiniz,” diyerek bitirdi görüşmeyi. “Vakit ayırdığınız için teşekkür ederim. Sizi kapıya götürüyüm.”

JOYCE CAROL OATES

DÖVMELİ KIZ

ROMAN

Joyce Carol Oates'un roman kahramanı *Seigl*, genç yaşta ün kazanmış 39 yaşında, yalnız başına yaşayan bir yazar ve çevirmen. Kendini daha çok kitaplara, araştırmalara vermiş, yaşamının bu evresinde heyecan arayan, aynı zamanda bundan kaçınan, artık alışkanlığa dönüşen yalnızlığından pişman biri. Kafasının karışıklığı, kararsızlığı öyle boyutlara varmış ki, üretkenliğine de engel olmakta. Kalem eline alıp başladığı yazıları da, çevirileri de bitirme gücünü kendinde bulamayan biri. Kendini derleyip toplar umuduyla bir asistan arayışına giren *Seigl*, karşısına çıkan eğitilmiş, kültürlü birkaç adayı eleyip, bir kitapçı dükkânında karşılaştığı *Alma*'yı işe alır. *Alma*, cahil denebilecek kadar eğitimsiz, bilgi yoksunu bir kızdır; ailesinden, doğup büyüdüğü kasabadan, polisten, kısacası geçmişinden kaçan sığ bir kız. *Seigl* ile *Alma*, birlikte atıldıkları yanlış anlamalarla, bilinmezlerle, keskin dönemeçlerle dolu serüvenlerinde el yordamıyla ilerlerken, sürüklendikleri beklenmedik ama kaçınılmaz sonun ardından gelen son perde, hiç beklemediğimiz bir kapanıştır.

KAPAKTAKİ RESİM: C. WILLIAM BUSH

ISBN 975-07-0514-9

9 789750 705144

KDV İÇİNDEDİR